

Dopisi.

Iz Gradea 8. avgusta. — h — Nemila smert nam je zopet pokosila iskrenega domorodca, kateri se je vestno trudil, obogatiti slovensko slovstvo in pospeševal s svojimi spisi jugoslovensko književno edinost: umerl je namreč 5. avgusta tukaj v 49. letu starosti svoje po dolgi bolezni g. Jožef Drobnič, duhovnik labodske vladikovine in začasni učitelj slovenskega jezika na tukajšni gimnazii, pisatelj malega rečnika ilirsko-nemačko-talijanskega, malega slovensko-nemško-laškega besednjaka, prevodnik nekterih gledišnih iger, nekdanji vrednik celjske „slovenske bčele“ in pisatelj raznih sestavkov v slovanskih in nemških časopisih. Posnemanja vredna je njegova oporoka, ktera se gledé knjižnice in še ne razprodanih knjižnih prizvodov tako-le glasi: „Sve svoje knjige ostavljam jugoslavanski akademii znanosti.“ Naj bi kdo izmed njegovih starejih znancov, kateri natanjše pozná njegovo celo življenje, obširniše spisal životopis našega pokojnika. — Ena se želja njemu nije spolnila: „da bi mu truplo počivalo v zemlji slovenski“, ker smo je shranili dné 7. avgusta na tukajšnjem kamenopoljskem pokopališču. Lahka mu naj bode zemljica in dolgaja pamjat!

Od Slatine pri Rogatecu 7. avgusta. J. Ž-n. — Dolgo smo čakali novega župana; hvala Bogu, da vkljub vsem nasprotnikom smo dobrega in domorodnega dobili, namreč gosp. dr. Jožefa Sok-a, oskerbnika na Slatini. On se je že velikrat skazal dobrega očeta revnih in pomočnika v nadlogah. Pri prvi skupščini srenje 30. dan p. m. je on izvolil za srenjskega pisarja odbornika gosp. Zdošek-a, in mu obljubil 100 gold. letne plače; ko so to vsi odborniki poterdili, je župan rekel, da bo on sam 50 gold. pisarju dal, drugih 50 gold. pa naj dá srenjski svetovavec France Skaza; na to hitro gosp. Skaza listnico v roke vzame in položi 50 gold. na mizo; tako zdaj srenji pisar nobenih stroškov ne prizadeva. Hvala jima zato! Izvolijo si še za srenjskega hlapca dosluženega vojaka Drogenika in mu obljubijo 120 gold. na leto; g. župan dá 20 gold., srenjski svetovavec g. Stajnshek tudi 20 gold., od župana še dobí stanovanje, luč in derva poverh, in tako srenjo le 80 gold. košta. Novi župan je oster proti lenhom in sumljivim ljudém, drugač pa pravičen mož. Pa tudi ima dobre odbornike, kateri ga bojo v njegovi službi podpirali; med njimi je tudi naš dobri in visokočastiti gosp. nadžupnik Janez Kolin pri sv. Križu. Hvala srenjčanom, da so si tak verle može izvolili; hvala pa tudi gospodom, da se toti butari odpovedali niso, ampak za dobro cele občine to častno ime pa tudi težavno opravilo na se vzeli. — Letina je pri nas srednja; sena je bilo obilno, pšenica je lepa, le na nizkem jo je rija dobila; reži dosti, sadja nič, le jabelk kaj malega; vina v nizkih goricah malo, pa morebiti bo dobro, zato pa cena vina pada; po 60 gold. štertinkjak se lahko dobí. — Suša je velika, ako dežja kmali ne dobimo, bo slaba, koruze bo malo, repe, ajdine in korenja ne bo nič. Na krompirji se še bolezen ne vidi. Otave bo zavoljo suše malo. — Slovenščina je začela pri nas veselo cvesti; v šoli se lepo uči, tudi v kancelii že po slovensko kramljajo; tudi so nam gospod okrajni predstojnik v Rogatecu rekli, da kdor bo slovensko pismo jim izročil, bo tudi po slovensko odgovor dobil. Tudi notar že slovenske poklice in druge pisma med ljudstvo pošilja. Tako je prav in pravično. Terjati moremo, da tudi županije po domače odpisujejo. Gospoda župana in gospoda nadžupnika pa še prosimo, naj bi pomogla, da bi se vert za sadjorejo pri šoli pri sv. Križu odločil in šolski učnik za oskerbnika postavil, ker iz tega bi velik dobiček za celo okolico bil; otroci bi se vadili in učili z drevjem ravnati, in tudi okolica bi veliko drevja iz tega verta dobivala.

Iz celjske okrajne 4. avg. — l — Pretečeno sredo, to je, 31. julija, bil je za dijake naše latinščine dan ve-

selja; po dostalem trudu jela jim je prijetna prosta sapa pihljati. Pri javni razglasbi slišali smo veliko nadepolnih imen imenovati. Pred vsem je pa serce moje veselja igralo slišati verlega mladega Slovence govoriti slovenski. Govoril je o lepoti svojega materinskega jezika, pa tudi omenil okov, v katerih je zdihoval in v katerih še zdaj žalibog ječi. Govoril je izverstno; beseda mu je tekla prav gladko. Al moje veselje je bilo kmali pri kraji, ko mi nek prijatelj pripoveduje, v kakošni zadergi bila je omenjena slovenska beseda. Neki gospod se je mnogo obotavljal, preden je Slovencu dopustil govoriti slovenski na zemlji slovenski! Da bi nobena besedica kakemu nemškutarju v gerlu ne zaostala, je vés prepis prav skerbno popilil in pogladil. Oj, kako je vendar še naša pohlevna in poštena slovenščina povsod varno priklenjena! Res ni se čuditi, da naši hervaški bratje niso imeli več prostora za takošno može, ki le nemščino na altar stavijo, narodni jezik pa za duril! Naproti pa slišimo, da našega poslanca v deržavnem zboru že nekak boljši duh navdaja; pri neki skušnji v učiteljski pripravnici je deželni šolski ogleda to pripovedoval. Bog daj, da bi bilo temu tako. Lep spominek bi si postavil v sercu slovenske matere, in mesto izdajavca slovili bi ga mi in nasledniki naši kakor rešitelja! Prepričan vendar že mora biti, da ga niso Nemci, ampak Slovenci poslali v deržavni zbor, da bi tam za slovenski narod, ne pa za nemškega besedoval. Podal je nek našim českim bratom roko, poznavši, da le v autonomii dežel je za Avstrijo sreča! Bog ne daj, da bi prisiljeni bili preklicati svojo besedo! Gospod poslanec! kakor ste pravični doma v svoji pisarnici, tako pravični bodite tudi v deržavnem zboru — Slovencom. Odprite usta, in potegnite se za naše pravice! — Prihodnjič nekaj o naših srenjskih županih in njihovem „amtiranju“.

Iz Primorja 1. avg. — ova — Cesarski ukaz od 14. julija, s katerim so poslanci poreškega zbora popolnoma raztirani in je zapovedana nova volitev vestnih in zvednih možakov, je po isterski deželi od ene strani ravno s takim velikim veseljem bil sprejet kakor od druge strani z neznano pobitostjo. „A cesár če nam dobro, neka ga Bože živi!“ se je sém ter tjé slovansko ljudstvo radovalo. Pa s temi besedami ni še vse učinjeno, dragi isterski Slovani! nego ker so vam Njih Veličanstvo novo volitev dovolili, so s tem vašim rokam izročili, da zdaj tudi sami za svoje dobro in korist ne le samo mislite, nego se tudi potegnete in da se ne daste več, kot vzadnjič, zapeljati in pa svoj za sveto vero najdražji zaklad, to je častiti materni jezik, si po vsi sili vzeti. Kaj ne, dragi roditelji! vi učite svojo deco moliti Boga v slovanskem jeziku, v tem jeziku jo učijo vaši duhovni pastirji ali redovnici kristjanski nauk, v tem jeziku se ona uči v vaših ljudskih šolah šteti, pisati in brojiti, v tem jeziku se vam v cerkvah list in sveti evangelj peva in se vam božja beseda oznanuje, — toraj je to jezik, ki ga vam je podaril sam Bog, ki je prvi in poslednji glas vašega življenja, in ta častiti materni jezik, ki je z vašim bitjem in življenjem prav tako zedinjen kakor duša s telesom, ta jezik so hotli vaši italijanski ali pa poitalijansčeni bivši poslanci — slava njihovim vérnim protivnikom! — v Poreču spodriniti in vam italijanskega posiliti. — Čujte Slovani! taka se še pri Turkih ne godí. Turški car vlada Slované, Gerke, Armence, Sirce, Arabce itd., in akoravno njegovi namestniki ali paši so sploh Turki, vendar pa večidel jezik tistih dežel, v katerih svojega cara namestujejo, umejo, nižji vradniki pa, kakor smo slišali praviti, ga umeti morajo in to za tega voljo, ker se nobeden teh narodov ne sili učiti se — turškega jezika. Zato vam svetujemo, da kadar bote nove poslance v isterski zbor volili, je dobro na to paziti, kako je kedaj in pa kako da še zdaj tiček peva, ki ga voliti mislite. Mi tu ne zabavljamo čez naše italijanske meje — Bog nas tega čuvaj! oni naj volijo koga in ktere ga hočejo;

nego samo to velimo, da to, kar je njim dobro, Slovanom vazda drago biti ne more. — Volite si, dragi Slovani, iskrene in domoljubne možake, naj že bodo gospôda ali kmet; saj imate takih, ki so vam dobro znani in ki jih za slovansko pravo vnete poznate, postavimo: baron Grimšič, bivši predsednik isterske kresije; fajmošter mošenički gosp. Jurinac; oskerbnik Montekukolovih grajščin, gosp. Parisini; pičanski dekan gosp. Coverlizza; odolinski grajšak baron Marenci in še mnogo mnogo drugih verlih mož iz vsakega stanú. Omenjenih gospodov pa ne stavimo tukaj zato, da bi vam jih hotli za poslance siliti; al hotli smo le nekatere imena imenovati, da zraven teh morete tudi še na druge misliti in da se nov isterski zbor, kadar se bodo poslanci izmed njegovih udov za Dunaj volili, ne bo izgovarjal, kakor pa pokojni, rekoč: „Nismo za to pripravnih oseb dobili“.

Iz Tersta 10. avg. — Pravi strelec je le tisti, ki pravo zadene; to je že stara resnica. Da so strelci naši pravo zadeli, da so strelce ljubljanske, ki so pod vodstvom gosp. dr. E. viteza Stöckel-na 4. t. m. prišli v Terst, sprejeli z besedo italijansko, slovensko in nemško, naj vam bode to priča, da vam z veseljem podam slovensko pesmico. Tako-le se glasi *pozdrav v Terstu*:

Prijazno k sebi Vi ste nas vabili
Od sinjega morjá v Ljubljano belo;
Z veseljem k Vam je strelcev šlo kerdelo,
Da bi na Krajskem slavo pridobili.

Robate puške modro smo prožili;
Al sreče malo obrodí nam delo:
Vam je bandero slavno obviselo;
V nevoljo smo se prazni povernili.

Tedaj pa ste sami priropotali
Emone stare strelni zmagovavci;
Rokam obladanim ste prapor dali.

Sicer Teržačanje smo svojeglavci,
Tej Vaši hrabrosti pak ljubeznjivi
Upijemo, spet zmagani: „Bog živi!“

Iz Gorice 9. avgusta. △ — Nekteri gospodje so že po „Novicah“ sprožili misel, kako potrebno da nam je dan današnji imeti v slovenskem jeziku tako knjigo pa obširno, ktera bi obsegla „pravila in izglede“ najbolj potrebnih javnih pisem; postavimo prejemne, plačilne, vozne, gospodarske liste itd. Toliko vam znam povedati, da po takih bukvah že nekteri poprašujejo in želijo, da bi skoraj beli dan zagledale, ker jih mislijo djansko rabiti. Naj bi se toraj gospoda pravnik v Ljubljani, kakor sta napovedala v 29. listu „Novic“ podvizala, tako knjigo na svetlo spraviti berž ko mogoče; kajti vsako obotavljanje narodski reči rano vseka. *) — Slišati je, da po zgledu unih treh županij na Krasu itd. že večkrat omenjenih v vašem listu, tudi še več drugih županij protestira na italijansko dopisovanje deželnega zbora, in tirja čedalje le slovenske dopise. Prepričan sem, da na vsem slovenskem Goriškem so k večem 3—4 županije in to blezo v okolici goriški, ki bi raje laške dopise prejemale, samo iz tega vzroka, ker so župani ali njih tajniki Lahí ali pollaščeni, ki slovenskega še brati ne umejo, še manj pa pisati. Ali se ima podložnim vaščanom sveta pravica kratiti zavolj kakega tajnika občinskega, ki iz ptujega pridši domači kruh jé, nikar se pa domačega jezika v djanji poprijeti noče? Smešno in abotno pa je gotovo, ako še kake županije slovenske kakoršne koli javne liste svojim ljudem v inostranskem jeziku spisujejo. Ne zdavno,

ko sem sam slišal nekatere kmete iz bližnje okolice naše tožiti čez svoje županije, ki jim le laške dopise pošiljajo, kar jim mnogokrat marsikako zabavo naklanja. Možje takošnih nespametnih županij naj bi nikar ne opustili tirjati narodsko pravico. Kdor ne zná, naj se uči!

Iz Novega mesta 3. avg. = *) Unidan je nekdo v „Novicah“ omenil o „Saturnu redivivu“, ki je svoje lastne otroke žerl; omenil je tudi, da tudi po Novem mestu tava nekaki duh, kateri želi slovensko ravnopravnost pogoltniti. Z žalostnim sercom moramo poterjati, da se je v našem mestu res taka godila. Da bi pa vendar le ne mislili drugod, da vsi Novomeščani tako mislimo, kakor naši nemškutarski „purgarji“ in uradniki, smo se jeli v Toman-ovo zaupno adresi podpisovati. Ko je Deschman-ova adresa na celim Kranjskim le 500 podpisov nabrala, upamo, da jih bomo samo tukaj in v okolici tukajšni toliko nabrali. — Kako nemškutarji komarje precejajo, naj mi je dovoljeno, da povem eno sicer smešno, pa vendar resnično. Neki gospod, ktereга učenost se tudi v „Preši“ zvira, je menil, da je to, ker so dijaki po slovesni maši obkoncu šolskega leta zahvalno pesem slovenski zapeli, velika „demonstracija“ bila. Temu gospodu bi jaz nič družega ne svetoval, kakor bolj pridno v cerkev hoditi, da bi se vsaj prepričal, da dijaki zmiraj le slovensko prepevajo. Ne tajim, da včasih tudi kako nemško zapojó; pa to sila malokdaj. Dasiravno ta gospod tako čveká, kakor komaj „Preše“ in graška „Tagespost“, ga vendar ne štejem med tako nevredne, da bi ne mogel, kadar koli pri šolski maši v cerkev stopi, slovenske pesmi od nemške ločiti; zakaj misliti bi bilo po njegovem govoru, da je vselej slovensko pesem za nemško imel, ker demonstracije ne moremo tega imenovati, kar se vsaki dan godí. Pa Bogu bodi hvala! po slovesnem „Bog Tebe hvalimo“ mu je sv. Duh pamet razsvetil; že toliko časa zapečatené ušesa so se zopet razpečatile in — o joj! kaj zasliši? slovensko zahvalno pesem. Njegova nezadovoljnost med tem se dá pač le bolj misliti, kot izreči. Da bi nad njegovo visoko učenostjo bravci „Novic“ ne dvomili, naj pristavim lastne njegove besede, ki jih je sam mogočno izustil rekši: „Wenn meine Herren so praktisch wären, wie ich es bin, so würden Sie in Betreff der slovenischen Sprache anders denken.“ In ta mož je rojen Slovenec in se po svojih opravilih s slovenskim ljudstvom veliko pečati mora. Ne vem tedaj, ali njegova „praktičnost“ v tem obstoji, da ž njimi svoje opravila po nemški opravlja. Ako nam to dokaže, po tem še le bomo se uklonili njegovi „praktiki“; dokler pa tega ne spriča, je njegovo vedenje znamenje, da hoče le zatirati svete pravice našega slovenskega naroda.

Iz okolice novomeške 9. avg. L. Podgoriški. — Kakor se vidi, bo letos spet Bog pomagaj. Neznana vročina nas tare že delj časa tako, da skoraj ne dá človeku dihati. Zemlja je sila razpokana, in ako nam mili Bog kmali kmali ne dá dežja, bo še to zgorelo, kar je doslej ostalo. Več dní zaporedoma že hodimo za dež prosit, pa ga le še ni. Včeraj so se pač vlačili sivi oblaki nad našimi poljanami, pa kaj! ker je padlo iz njih le malo dežja na žejno zemljo — po nekterih krajih, po drugih pa je celó toča bila tako, da se ajdi, prosu v obče vsi poljščini dobro pozná. Spet so marsikteremu zemljaku razderle se sladke nade, koje je gojil v sercu svojem. Bilo je, kodar je ploha potegnula, toliko toče, da bi je bil človek lahko v kadunje nagrabil. Koruna spet to leto ne bo. Že zdaj se suši. Na nekterih koreninah je čisto malo ali pa celó nič zaroda, na nekterih nasproti prav veliko, toda vse je lešniku enako in prehude suše velo kot cunjá. Pa tudi z drugo poljščino ni prav nič bolje. Le z grozdom se precej hvalijo. Ono vliva še hladilne nade ubogemu kmetu v serce. Po nekterih krajih pa je jelo — bodi Bogu milo — presilne suše trebiti se. — Minuli teden so se na Gorjancih, blizo tam, kjer oglje žgó

*) Ravnokar smo prejeli od neutrudljivega domoljuba gospoda dr. Razlaga povabilo na naročbo take knjige, ki ga bomo naznanili v prihodnjem listu. Ker sta po takem odstopila unidan omenjena ljubljanska gospoda pravnik od svojega namena, bi bilo prav, ako bi se gospoda C. in K. pogovorila s gospod dr. Razlagom, da bi se vsi zedinili v tem delu, ki ne išče za se nobenega dobička, pa hoče le koristiti domovini.

za Gradac (fužina za železo take dve uri od Metlike kraj ceste, ki pelje v Černomelj) zložene derva po nekaki nesreči užgale. Zgorelo bi jih bilo okoli 150 sežnjev. Gorelo je dva dni naprej in naprej; gost dim se je vzdigoval iz globeli visoko proti sinjemu nebu. — V celi ondašnji okolici in tudi v Novem mestu se nabirajo podpisi za zahvalnico, koja se bo poslala verlemu našemu zastopniku, gospodu Toman-u. Godí se vse lepo očitno in spodobno. — Ljubljene „Novice“! Ker zahajate na daleč in na široko okoli po svetu, oznanite, da se je zgubil sin neke revne novomeške vdove. Pred dvema mescoma je zginil, pa se nič ne vé in ne zvé kam. Zbal se je svojega mojstra čevljarja in je toraj zapustil mater svojo, koja joka za njim noč in dan. Ker ste tolikanj postrežljive, se oberne otožna mati do vas, da bi ga poiskale. Nemara ga najdete in tadaj razveselite žalostno mater. Star je 16 let pa berhke postave in se piše: Henrik Kastelic. Iskali so ga že vse povsod pri nas okoli, pa ni ga nikjer. Z Bogom!

Iz Gorenskega 10. avgusta. —ž— Z veseljem smo brali, de so Černomeljčani preblazega gosp. dr. Toman-a častnega mestnjana zvolili. Pravo, bratje Dolenci! vi ste z nami enacih misel! Le od vseh strani se oglasimo, ter pokazimo, da pest Teržičanov in Iderčanov in nekaj nemškutarjev itd. v Ljubljani še ni vsa slovenska dežela! — Po mnogih stranéh na Gorenskem so se že nabrali podpisi — in se nabirajo še vsak dan — za zahvalno pismo, ki se bo našemu junaškemu borivcu za slovenske pravice dr. L. Tomanu poslalo. — Podpisano je od gg. duhovnov sploh, srejskih županov, svetovavcov, posestnikov, kmetovavcov, rokodelcov, z eno besedo od vseh znamenitih deželnih prebivavcov: in ravno to je glas dežele! Dosihmal je podpisov že več sto. V kratkem bote slišali o tem kaj več.

Iz Kroke na Gorenskem 10. avg. n. — Nedavnej je mnogo tukajšnih veljavnih fužinarjev in posestnikov, katerim na čelu je stal verli rodoljub Janez Zupan, zahvalnico poslalo gosp. dr. Toman-u in dr. Bleiweis-u za nju domoljubni trud. Zaupno pismo poterjuje čez in čez nju prizadeve, da bi se vresničila beseda Cesarjeva o narodnih pravicah, in da bi se deželam dala vkljub strastnim centralistom dostojna autonomija. „Če se nad Vama — tako se glasi en stavek v omenjenem zaupnem pismu — repenčijo tudi sovražniki ravnopravne in svobodne Avstrije, se repenčijo tudi nad nami, zakaj Vaji misli se z našimi popolnoma skladajo. Al le serčno naprej; pravica in resnica mora obveljati!“

Od Bleškega grada 5. avg. U—c. — Vsakemu, ki je že pri nas bil, je dobro znano, kakošna pot je bila od Grada do Saspega; ni se moglo drugač iti kakor po blatu in po vodi; vsak je tožil čez to. Vendar staro kopito je ostalo do sedaj. Al hvala gosp. Koširju, kantonskemu poglavarju o Radoljci, da so to delo s pomočjo sosedov iz Grada, Saspega, Dobrave, Podhrama in Ročice v svoje roke vzeli in lepo cesto in most čez vodo naredili. Pri vsem delu pa ni pes zalajal kakor takrat, ko je Judit Holoferново glavo nesla. Prav lepo se zahvalujejo greske dekleta, ktere so mogle v jesenskem času vodo do kolen bresti, kadar so mogle na polje živino iskat iti. Zdaj bojo gospodje lahko tudi svoje gopé sabo vzeli na Hom, ogledovat ondašnji prijetni slap.

Iz okolice Kranjske 8. avg. Bd. — Unidan pride neka pogorelka ubogajme prosit, s sledečim zlo okorno pisanim spiskom: „Verzeignis: das die Katarina B. Inwohnerin von B. Nr. 32 durch feierprunz am 23. Mai 1861 in ungliek gekommen und Ihr die Nöthige Kleidung und Einrichtung alles ferbrent ist. Gemeinde J. J. Gemeindeforsteer.“ — Kdaj vendar bodo naši „Gemeindeforsteerji“ (župani) po deželi luč belega dne zagledali in namesto taciš spisov po domače pisali. Kaj res mislijo, da so kaj več vredni, če se

tako spakujejo? kaj res mislijo, da naš jezik ni tolike časti vreden kakor vsak drug? Sej tudi taki reveži ne gredo med Indijance ubogajme prosit, ampak med Slovence, v kateri deželi živé. Preljubi župani! spoznajte vendar, da sami sebe po glavi tepete, ako se sramujete domačega jezika in pišite po nemški tako, da vsak nemški hlapec se iz vas lahko norca dela. Ali bi se ne glasilo lepše, ko bi bili napravili pogorelki pismo tako-le: „Spričalo. Katra B., gostja v B. hišne številke 32. je 23. majnika tega leta pogorela; vsa obleka in vse pohiše jo je zgorelo, tako, da je reva res usmiljena vredna. Srenja J. J. 10. malega serpana 1861. J. J. župan.“

Iz okolice Kranjske 12. avgusta. X — Tudi v okolici naši se z veseljem podpisuje zahvalnica za gospod dr. Toman-a.

Iz Ljubljane 10. avg. Danes moremo veselega serca poterediti, kar smo že unidan omenili, da tudi v naši realni šoli se bo prihodnje leto učil keršanski nauk v domačem jeziku. Med drugimi vzroki, zakaj po predlogu gosp. profesorja Lésarja milostljivi knezoškof dovoljuje učenje keršanskega nauka v slovenskem jeziku, so izgovorili tudi to zlato resnico, da vsaki nauk, ktere ga poglavitni namen ni jezikoslovje, se ima učiti v tistem jeziku, kateri je učencom najbolj znan. Ker se keršanski nauk nikjer ne uči zato, da bi se mladina pri nas po njem ptuji jezik učila, je tedaj naravno — pravijo svetli škof — da se pri nas keršanski nauk uči v slovenskem jeziku, in so ob enem s tem dovoljenjem tudi rekli, da radostni pričakujejo slovenski rokopis keršanskega nauka, ki ga je imenovani v slovenščini izverstno izurjeni gosp. profesor spisati se ponudil. Ako bi svetli gospod knez, — kakor je unidan premodri ljubljanski dopisun v „Triesterici“ besedoval — ne imeli pravice določiti, kako naj se uči po šolah keršanski nauk, bi bili gosp. profesorja gotovo napotili drugam in ne bili bi sami rešili njegove vloge. Svesti smo se, da ravno tako bo obveljalo tudi v gimnazii naši učenje keršanskega nauka v domačem jeziku in da taka bo tudi, ker je čisto naravno, tudi v naši glavni ljudski šoli; zakaj vsi g. učniki verozakona spoznajo živo to potrebo in so tudi možje, terdni v slovenski besedi kakor v nemški, in če bi treba bilo še v kateri drugi. — Ker že govorimo o slovenščini, naj dostavimo še to, da slavni magistrat ljubljanski lepo napreduje v spolnovanji svoje dolžnosti in da odpisuje po domače, kdor mu po domače piše; doljni Poljančanje so bili včeraj kaj veseli, ko jim je gosp. župan Ambrož njih prošnjo zavoljo štirne rešil s domačo besedo, ki so jo vsi razumeli brez da bi bili hodili od Petra do Pavla po prestavo. In čeravno se ljudém pravica skazuje, se vendar še ni poderl grad ljubljanski, pa kakor smo slišali, še tudi cena „teržiških“ čevljev in nogovic in „idrijskih“ čipk ni padla. „Deutschland ist nicht in Gefahr!“

— 1. in 2. zvezek nemškega časnika: „Stimmen aus Innerösterreich“, ki ga je, kakor je našim bravcom znano, začel gosp. Andrej Einspieler v Celovcu izdajati, je prišel unidan na svetlo. Z veseljem rečemo, da sta oba zvezka prav mična. Pervi sostavek je pravi „Blaubuch“ Husatove in Einspielerjeve pravde, iz ktere se prav očitno kaže, da gosp. dr. Alojzi Hussa ni ne za cemper bolji kot so vsi naši znani pisavci v „Preši“, „Tagespošti“, „Triesterici“ itd.; povsod ravno tiste nesramne zvijače in laži zoper pravično reč. Zanimivi so sostavki „Bureaukratie und Selbstverwaltung“, „Skizzen aus den Landtagen und aus dem Reichsrathe“ itd. Tudi „Zeitungsrevue“ in „Politische Rundschau“ so dela izurjenega časnika. Radostni pričakujemo prihodnje vezke; tretji pride 1. septembra na dan. Naj bi Slovenci, ki tudi nemški umejo, podpirali hvalvredni novi list z obilnim dopisovanjem in naročnino; saj cena ni visoka; le 2 gold. 50 kr. do novega leta. Gospod Einspielerju pa želimo pred vsem terdno zdravje, da v

mnogih borbah, ki jih bo imel zlasti s svojimi rojaki, bode srečno zmagal.

— Pravila národne čitavnice ljubljanske so gotove in se bojo te dni predložile slavnemu c. k. deželnemu predsedništvu v poterjenje.

— „Triesterca“, kakor stara baba, ktera celi božji dan klepetá, pa vendar nič ne vé, je te dni v eno mer blebetala o nekakem „Slavencongresse“ v Bledu, v ktereга bojo prišli slovanski „Verbrüdererji“ iz severa in juga, in da bi izmalala ta „Kerst“ na bleškem jezeru prav fantastično s penzeljnom „akademičnega malarja“ je v odzadek postavila ladijo s 50 „Teržičani“ in „nemškim“ banderom! „Novicam“ ni ne od unega ne od tega nič znano, zato mislijo, da teta „Triesterca“ po svoji znani navadi že spet iz komarja vola napravlja. Z velikim Šmarnom se navadno začne „saison“ na bleškem jezeru, ki je tako veliko, da ima prostora dovelj za slovanske romarje, pa tudi za tujce, naj ti pridejo odkodar koli in če tudi iz Nemčije pod Lubeljem.

— Ravno ta „Triesterčni“ dopisnik oznanuje, da zahvalnica na gosp. Dežman-a, ki jo je osnoval gosp. Issleib v Ljubljani, šteje 560 podpisov; radoveden je vsak zdaj, zvediti imena teh mož. Ker se imena zahvalnice Tomanove niso skrivale, zakaj bi se nek te?

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. (Iz državnega zbora). Ker je doljna zbornica pretekli teden praznovala, nimamo o nji nič povedati. Gosposka zbornica se je 6. dan t. m. zbrala, pa je bilo komaj toliko gospodov pričujočih, da so mogli 7 odbornikov voliti, katerim naj se izroči v posvèt v doljni zbornici sklenjena postava o odpravi fevdne zaveze Gosp. predsednik opominja gospode, naj pridejo bolj pridno, če ne, ne bo mogel zbor biti.

— 10. dan t. m. je bila deputacija graničarjev pri cesarju. Poslanec Berlić podavši Nj. Veličanstvu pismo je v imenu vseh govoril in prošil, naj ustava hervaško-slavonska se razširi tudi čez granico in graničarjem dovoli, deležnikom biti celega deželnega zbora zagrebškega. Cesar, prijazno jih sprejemši, jim je obljubil komisijo določiti, ki bode preiskavala stan graničarjev. Berlić je na to željo razodel, naj se v to komisijo ne odločijo samo vojaki, temuč tudi drugi graničarji; cesar je obljubil tudi nevojakom besedo v tej komisii.

— Osnova sila ostre nove postave za tiskanje časnikov in bukev, ki je šla kakor strašilo pretekli teden po vseh časnikih, je nek le izmišljena reč.

Cesko. Iz Prage 9. avgusta. „Nar. List.“ grajajo dr. Čupra, da je izročil državnemu zboru kar gré deželnim zborom, ter ga opominjajo besed neka pervaka centralistov, ki je odkritosrečno rekel: „ako hočeš podreti dervó narodno, vsekaj šolo.“

Hervaško. Iz Zagreba. Pretečeni teden je bil za avstrijsko notranjo politiko posebno važen. 5. dan t. m. je namreč glasoval hervaško-slavonski deželni zbor v Zagrebu o kraljevem predlogu, ki zahteva, naj pošlje poslance v državni zbor dunajski. Zbor je sklenil skoraj enoglasno (le samo en poslanec je bil zoper to), da jih ne pošlje. Al tudi drugi predlog, da naj se izreče, da herv. slav. dalm. kraljestvo ima neke zadeve s celim cesarstvom skupaj in da se hoče o tem v dogovor in pogodbo spustiti, kako bi se te skupaj obravnovale, je bil odbit z večino od 69 glasov proti 46, čeravno so bili za-nj najimenitnejši domorodci in državniki kakor Strossmayer, Mažuranić, Kukuljević in drugi. Da so zoper poslanje poslancev v sedanji dunajski državni zbor glasovali tudi največji prijatelji Avstrije kakor Mažuranić, Strossmayer, Haulik in drugi, morajo o tem že temeljite

vzroke imeti, katerih gledé na to, kakor se v dunajskem zboru sedanja večina nemških centralistov obnaša, pač ni težko uganiti; al da je večina zbornikov odbila tudi vsakoršni dogovor o skupnih zadevah avstrijskih, to je zlo osupnilo vse, katerim je blagor trojedine kraljevine pa tudi vseh družih dežel avstrijskih in potem takem cele Avstrije pri sercu. „Pozor“ kaže v nekih sostavkih neugodnost zgolj le nikavne (negativne) politike, in po pravici vpraša: kaj pa sadaj? — V odbor, ki naj po zbornem sklepu osnuje odgovor kralju so bili izvoljeni Stojanović, Šram, Vuščić, Kušlan, Starčević, Kvaternik, Zlatarović, Suhaj in Uhernik.

— Po današnji seji (6. avgusta) deželnega zbora, v katerem so bili državopravni posveti končani, je ban ukazal, naj grejo graničarji berž domú. Zoper to se je po predlogu Verbančičevem deželni zbor ustavil ter terjal, naj graničare spet nazaj pokliče, ali pa, če kraljev ukaz to zapoveduje, naj ta ukaz izroči deželnemu zboru, da on o tem sklene.

Ogersko. Iz Pešta. 8. dan t. m. je v ogerskem zboru poslancev glasoviti Deák bral svoj odgovor na kraljev odpis od 22. julija pr. m. Branje je terpelo cele 3 ure. Deák pobija odpis stavek za stavkom; ponavlja magjarske zahteve, ki so bile v adresi izrečene, da naj se postave od leta 1848 popolnoma spet vpeljejo; pravi, da Ogri nikoli ne pojdejo v derž. svetovavstvo na Dunaj, pa da njih deželni zbor tudi ni upravičen spuščati se v posvetovanje te zadeve, dokler ne bodo Erdeljci, Hervatje in Reka vanj poklicani ter se zborna ta način ne popolni. Končuje pa s tem, da je kraljev odpis nit mejsebnega sporazumljenja pretergal, in da v tacih okolišinah tudi ogerski zbor svoje dogovarjanje ustavlja. O narodnosti vseh družih narodov pod ogersko krono pravi odpis, da se jim ni nikoli sila godila(!), da pa poseben zakon more vprihodnje narodne pravice ustanoviti. — Ta odgovor je v zboru poslancev bil z neizrečenim pleskom sprejet in enoglasno potujen. Dva dni pozneje so mu tudi magnati ravno tako enoglasno pristopili. Ogerski deželni zbor se vsled tega sam od sebe razide. — Tako se ogersko-hervaško vprašanje za Avstrijo od dne do dne bolj zapleta; upanje, da se bo državni zbor na Dunaju s poslanci vseh dežel avstrijskih popolnil, se je spet, Bog vé za koliko časa, razkadilo, in nemogoče je uganiti, kdaj bo velikih homatij konec. Sklepa zagrebškega in peštanskega deželnega zbora sta si zlo podobna; oba sta pretergala nit z dunajsko vlado; le v tem je razloček, da peštanski zbor je to enoglasno storil, zagrebški pa le z večino 23 glasov. — Vse je radovedno, kaj bo vlada temu nasproti zdaj storila.

Laško. 10. avg. Pervi teden tega mesca se je imela nova prekucija začeti na Neapolitanskem in Modeneškem; al puntarji so svojo reč tako slabo poskrili, da je vlada v Turinu vse naklepe dosti pred zvedila, preden je neapolitanski kralj ali kateri njegovih bratov mogel iz Rima v Abruce priti in tam bandero punta povzdigniti. — Sv. Oče so spet popolnoma zdravi.

Poljsko. Po mnogih okrajnah in celó staropoljskih, ki so Rusij vdružene, je začelo zlo vreti. Vlada je napravila dvakrat toliko policije, kakor je je pred bilo, in ji je plačo zboljšala, da bi se ne dala podkupiti.

Turčija. Kakor se kaže, bo Omer paša, vojskovodja turški, vojsko začel zoper Černogorce in sicer že 1. septembra s veliko silo. „Patrie“ piše, da je Omer paša to sam rekel deputaciji hercegovinski.

Kursi na Dunaji 13. avgusta.

5 % metaliki 68 fl. 10 kr.

Ažijo srebra 36 fl. 50 kr.

Narodno posojilo 80 fl. 90 kr.

Cekini 6 fl. 59 kr.